



**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

15/4150-

01.02.2016

Høyskolealliansen som modell

Jeg viser til utredningen *Høyskolealliansen – et forpliktende samarbeid mellom høyskoler for å styrke kvaliteten i utdanning og forskning* som høyskolene i Volda, Lillehammer og Molde har sendt departementet. Utredningen ble diskutert på møtet mellom høyskolene og departementet 14. januar 2016.

Utredningen går igjennom de tre høyskolenes fagporteføljer og peker på områder der høyskolene allerede samarbeider og der det er potensial for økt samarbeid. Departementet mener at det utover de pågående strukturprosessene i universitets- og høyskolesektoren vil være behov for sterkere samarbeid mellom institusjonene for å heve kvaliteten i norsk utdanning og forskning. Det er derfor positivt om de tre høyskolene ønsker å inngå i et tettere samarbeid.

Utredningen tar også opp hvordan lærerutdanningen ved Høgskolen i Volda vil kunne styrkes ved samarbeid med pedagogiskmiljøene ved Høgskolen i Lillehammer og ulike fagmiljø i Molde og det pekes dessuten på et potensial for samarbeid med Høgskolen i Sogn og Fjordane innenfor dette området.

I Meld. St. 18 (2014-2015) (strukturmeldingen) viser regjeringen til viktigheten av høy kvalitet i universitets- og høyskolesektoren, og at det er behov for strukturelle endringer. Dette har ført til at sektoren er i endring, og det er gjennomført flere sammenslåinger fra 1. januar 2016. Jeg mener det er svært viktig at de øvrige institusjonene i sektoren vurderer hvilken betydning endringene vil få for dem.

Utredningen fra de tre høyskolene analyserer hvordan hver institusjon ligger an på de ulike kvalitetskriteriene som ble lagt frem i strukturmeldingen og drøfter hvorvidt – og hvordan – alliansen vil kunne styrke kvaliteten på ulike områder. Utredningen peker på områder der

partene vil ha nytte av mer samarbeid. Departementet vurderer at resultatene på enkelte av kriteriene, slik som andel årsverk i førstestillinger, søkertall og publiseringspoeng per tilsatt, neppe vil påvirkes noe videre av valgt samarbeidsform. For andre kriterier, slik som eksterne forskningsinntekter og internasjonal orientering, vil resultatene kunne bli påvirket positivt av et tettere og mer forpliktende institusjonelt samarbeid. Partene har allerede tatt initiativ til samarbeid på de to sistnevnte områdene.

Lærerutdanningene

Departementet har varslet at de nye grunnskolelærerutdanningene må prioriteres og videreutvikles innenfor en relativt kort tidshorison. Skjerpede krav til lærerutdanningene vil blant annet medføre økt konkurranse om kompetent personell, og det ligger an til et underskudd på nasjonalt nivå dersom alle utdanningenes innmeldte behov for kompetanseøkning legges til grunn.

I de nye grunnskolelærerutdanningene er de nasjonalt prioriterte fagene norsk, samisk, norsk tegnspråk, matematikk og engelsk. Departementet vil kreve at alle lærerutdanningsinstitusjoner må tilby masterutdanning i minimum to av de prioriterte fagene, før de kan tilby grunnskolelæremaster i øvrige fag. Alle institusjoner som ønsker å tilby grunnskolelærerutdanning må klare minstekravene på egen hånd.

De nye kriteriene knyttet til grunnskolelærerutdanningene er ikke fastsatt. Det er derfor ikke grunnlag for nå å konkludere hvordan disse utdanningene ved Høgskolen i Volda vil bli vurdert. Departementet vurderer uansett at lærerutdanningene i regionen vil være tjent med at det utvikles forpliktende samarbeid mellom institusjonene på Vestlandet. Dette for at studenter i regionen kan få et bredt tilbud av masterfag. Selv om et samarbeid med pedagogiskmiljøene ved Høgskolen i Lillehammer kan være nyttig, kan vi ikke se om alliansemodellen sikrer lærerutdanningene ved Høgskolen i Volda den kvalitetsheving som er ønskelig og i tråd med nye krav og ambisjoner, utover det som er mulig uten opprettelsen av en overbyggende allianse.

Styringsmekanismen

Det har vært flere avtalebaserte samarbeidsallianser i universitets- og høyskolesektoren, for eksempel UH-nett vest, Mørealliansen og Midtnorsk nettverk. Imidlertid har disse ikke medført endringer som gjør institusjonene rustet til å møte de utfordringene sektoren står overfor.

Høgskolene har skissert flere mekanismer som kan gi bedre samarbeid, for eksempel fagstyrer innen en del fagområder. Høgskolene har også pekt på at organiseringen av en allianse må utredes nærmere.

Alliansemodellen innebærer at styrene for tre høyskoler vil måtte fatte samstemte beslutninger for å utvikle høyskolene i samme retning. Erfaringene viser at dette er svært vanskelig. Min vurdering er at styringsmekanismene som er beskrevet ikke ivaretar behovet for samlet og helhetlig styring og ledelse for å få høyere kvalitet og å gjøre fagmiljøene bedre rustet til å møte utfordringer og muligheter. Institusjonene vil i årene fremover måtte gjennomføre nødvendige og krevende prioriteringer, for eksempel når det gjelder konsolidering av

fagmiljøer og prioritering av ressurser. Jeg ser ikke at alliansemodellen peker på alternativer som innebærer tilstrekkelig forpliktende mekanismer for prioriteringer, utvikling av mer solide fagmiljøer og økt kvalitet ved høyskolene. Jeg har særlige vansker med å se for meg at de skisserte styringsmekanismene vil fungere godt nok i tilfeller der vanskelige valg og tøffe om- og bortprioriteringer vil måtte foretas.

Regional utvikling

Høyere utdanningsinstitusjoner er sentrale aktører for utvikling og verdiskapning i regionene. Viktige mål for arbeidet med strukturen i universitets- og høyskolesektoren er å sikre regional utvikling og god tilgang til utdanning og kompetanse over hele landet. Høgskolealliansen har som eksplisitt mål å "sikre den enkelte høgskoles selvstendighet og regionale forankring". I utredningen viser høyskolene til at de er opptatt av å finne modeller som styrker den faglige virksomheten slik at de kan ivareta rollen som regional kompetanseutvikler, og de understreker sin regionale rolle og ansvar.

Departementet legger til grunn at en slik rolle ikke er avhengig av små, autonome institusjoner, men kan ivaretas og styrkes i større konstellasjoner. Alliansepartene er bekymret for at "høgskolene vil ha sterkere insentiv enn sentrale institusjoner til å gi mastertilbud til unge og voksne i regionen". Departementet viser eksempelvis til at den positive utviklingen av fagtilbud ved Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet sin campus i Alta viser det motsatte. Departementet mener at sammenslåing av institusjoner gjør at de vil kunne tilby en bredere samarbeidsflate og et større nedslagsfelt for samarbeid med aktørene i regionene. Nye NTNU er et eksempel på en institusjon som vil satse på dette.

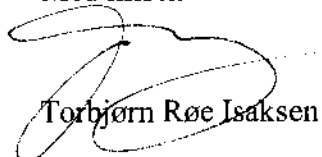
Vurdering og veien videre

Jeg mener at samarbeid mellom institusjoner fortsatt er viktig, og alliansemodellen bygger på dette. Imidlertid kan jeg ikke se at en formalisert alliansemodell for disse institusjonene vil være tilstrekkelig til å løse utfordringene vist til i strukturmeldingen og til å møte nye rammebetingelser som følge av de strukturendringene som nå gjennomføres for øvrig i sektoren.

Samlet sett mener departementet at alliansen slik den er foreslått, ikke i tilstrekkelig grad vil bedre høyskolenes forutsetninger for å foreta prioriteringer. Slike prioriteringer er nødvendig for å heve kvaliteten på utdanning og forskning, utvikle fagmiljøene til å spille en enda viktigere rolle for regionene der de er lokalisert, eller for øvrig møte utfordringer og muligheter som følge av nasjonal og internasjonal utvikling.

Jeg har merket meg de alternativene høyskolene har pekt på, og understreker at departementet vil stå til høyskolenes disposisjon når det gjelder alternative måter å møte strukturmeldingens utfordringer på. Jeg forventer også at høyskolene viser initiativ i den videre prosessen.

Med hilsen



Torbjørn Røe Isaksen

Adresseliste

Høgskolen i Molde vitenskapelig høgskole i logistikk	Postboks 2110	6402	MOLDE
Høgskolen i Lillehammer	Postboks 952	2604	LILLEHAMMER
Høgskolen i Volda	Postboks 500	6101	VOLDA